

Dues obres corals

Colors

Cinc cants breus per a cor mixt sobre poesies de Miquel Martí i Pol

Londres

*Un cant per a cor mixt sobre una glossa inspirada en uns versos de
l'INFERN, CANT III, de la DIVINA COMÈDIA de Dante Alighieri
i de THE WASTE LAND de T. S. Eliot*

Rafael Subirachs

Colors

Cinc cants breus per a cor mixt sobre poesies de Miquel Martí i Pol

Colors

Fidel Bofill, amic i pintor de les contrades de Sau, l'any 1980 em va demanar de musicar uns poemes de Miquel Martí i Pol incorporats en un catàleg pictòric de la seva obra.

Feia temps que jo ja comptava amb una certa quantitat de cançons compostes, algunes editades l'any 1968, amb poesies del poeta.

D'antuvi pensava que per interpretar aquelles cançons feia falta ser un cantant a la manera dels cantautors, és a dir, a la manera d'en Miquel Martí i Pol que vaig conèixer als inicis de la Nova Cançó, durant l'etapa dels Setze Jutges.

Els poemes d'en Miquel que em portava ara l'amic pintor s'escapaven de les maneres que els cantants concebíem les cançons en aquell sentit que, atenent una necessitat de comunicació directa amb una càrrega social emotiva, i que ens alliberava de les nostres pors al final de l'antic règim dictatorial, també ens particularitzava i ens personificava.

Temps després, l'any 1974, vaig descobrir *Cinc esgrafiats a la mateixa paret*, l'obra que representa la represa de la poesia martipoliniana després d'haver-se-li declarat la malaltia que li coneixem i després de no haver escrit res, que se sàpiga, durant dos llargs anys decisius per a la seva vida.

D'aquesta manera, doncs, he mantingut una espècie de contradicció entre les primeres cançons i les següents sobre poesies d'en Miquel, entre una cançó-teatre i popular i una cançó eclèctica.

Em vaig adonar de la immensa força comunicativa dels *esgrafiats* per mitjà dels silencis que envaïen el públic quan en algunes ocasions em permetien introduir-les als meus recitals.

Les cinc poesies que formen *Colors* em van revelar allò que just començava a comprendre i que es trobava en el fet de la creació pura. Vaig deixar de banda les antigues cançons, llevat dels *esgrafiats*, en un intent de concentrar al màxim aquella revelació íntima i primordial. I això em va portar a començar a escriure la música de les cançons per tal que un dia fossin abordades pels intèrprets i executants de la música clàssica amb la gosadia

d'acceptar només l'únic judici del temps.

La meua veu de cantautor ja no servia. Temps ençà necessitava la veu formada dels cantants, un cor timbrat, clar i ajustat, entenedor del primer al darrer mot i conscient de ser el vehicle del verb poètic, contingut en un tot. En poques paraules, el somni d'acostar-me a un desig cobejat durant molts anys provocat per l'emoció que vaig sentir davant el feliç descobriment d'alguns madrigals; per no dir més, vaig compondre *Colors* amb l'intent de fer comprensibles els textos destinats a ser clamats per les nostres corals.

Aquesta dèria m'ha guiat en la culminació d'aquest objectiu important: fer-nos entendre i sentir-nos naturals amb la sensibilitat del nostre temps i amb la nostra llengua, i, a partir dels textos diàfans del poeta, respectar escrupolosament els accents dels seus versos, els enllaços fònics, unes vocalitzacions i diccions correctes, la ment integrada en l'individu i en el grup amb la concordança dels sentits, les formes, els colors, les olors i els sons, proveïts d'un to natural de realitat que ens fa solidaris i intel·ligents, qualitats bàsiques sense les quals no es pot cantar bé ni fer res de bo.

Rafael Subirachs
Barcelona, gener de 2001

COLORS

1. *Reduït al silenci, el món esclata
pels porus dels colors. No hi ha cap veu
més clara que aquest blanc, ni més antiga;
més llampant que aquest verd, ni més intensa.
Esclata el món, i dòcilment esclaten
les formes, una a una, com bombolles.
D'ara endavant, per un estrany prodigi,
no hi haurà mar si tu no el representes,
no hi haurà terra sense el teu arbitri.
I engendraràs, en el color, la forma
d'aquest món nou, no pol·luït encara,
d'aquest món teu, que sobreviu la inútil
lenta agonia d'un món en desfeta,
si a cada pinzellada et juges tota
la vida i la saps perdre, fidelíssim
al món que tens al fons de la mirada.*

2. *Del bosc, abans tan pròxim,
a penes te'n recordes;
i, tanmateix, forma part de la teva
particular història.
Oblidar també és viure.
Ara torna a ser el temps
de seure pels pedrissos,
de clavar els ulls al bell mig de la tarda,
de rentar-se les mans
amb l'aigua de la pluja.
Revindran els torrents.
És l'hora del blat tendre i de la sal.
Gira't de cara al vent i, a poc a poc,
sentiràs com la pell se't desarruga.*

3. *A voltes,
una tarda qualsevol,
la tendresa s'instal·la a les paraules
i una pluja finíssima
fa esclatar flors als aiguamolls
i créixer gespa als rostos.
Llavors,
fa de bon rossolar
per un pendent de mots
degudament aseptitzats
i assabentar-se,
entre glop i glop de cafè,
que en algun país llunyà
la guerra encara persisteix
i la gent mor de fam.
Un, aleshores, fàcilment exclama:
quins malparits, els homes!
a voltes, ja dic,
la tendresa s'instal·la a les paraules...*

SOLSTICI D'ESTIU

4. *Clava el fibló d'argent al bell mig de la tarda.*

*El blat és ros i la veu ben madura.
Ve de molt lluny aquest so de timbals
i el dring novell dels mots. Empunya, doncs,
sense cap por la falç que les messes esperen.*

ARBRES

5. *Mesura tot l'embruix
de les fulles tan verdes.
M'enfilo pel brancam
i ara esclata la posta.
La veus la quietud?
Porpra endins de la tarda
s'esfilagarsen veus
anònimes i estranyes.
Dius que no en saps el nom
i això et desassossega.
Doncs bé, tots dos plegats
fugirem quan fosquegi.
Tens la pell de color
d'oblit i de tendresa.
Just el color que escau*

Colors

Música: **Rafael Subirachs**

Text: **Miquel Martí i Pol**

1

Soprano

Contralt

Tenor

Baix

p Re - du - ït al si - len - ci, el món es - cla - ta pels po - rus dels co -

p A

5

S

C

T

B

lors. *p* No hi ha cap veu més cla - ra que aquest blanc, ni més an - ti - ga. *p* No hi ha cap

p A

9

S

C

T

B

veu més llam - pant que a-quest verd, ni més in - ten - sa. Es - cla - ta el

p A

Londres

*Un cant per a cor mixt sobre una glossa inspirada en uns versos de
l'INFERN, CANT III, de la DIVINA COMÈDIA de Dante Alighieri
i de THE WASTE LAND de T. S. Eliot*

Londres

Una de les característiques que distingeix la meua ciutat nadiua, Vic, com molta gent sap, és la boira. Jo sóc fill de la boira. Alguns han dit que la meua veu recorda la boira; estic consternat, però m'agrada la boira. En els darrers anys de la meua vida vigatana, a final dels vuitanta, en què formava part d'un grup d'artistes amb el nom evocador d'*Òxid de boira*, i, durant les fugides a altes hores de la nit per la plana, dèiem meravellats: "Si hi ha vida més enllà de la boira és una hipòtesi". I ens llençàvem amb ardor a fer barrila. Expliquen els d'una generació més gran que la nostra que ells escombraven, d'una manera literal, la boira a la plaça de Manlleu. La boira provoca aquesta llibertat, si voleu, una mica estrafolària. Els qui la coneixen no els espanta. Imagineu-vos a l'època de la Dictadura; per a la Guàrdia Civil i per a les altres forces de l'ordre, que pretenien prohibir tot allò que feia feliç a un, érem uns saltacamins inencalçables. No es veien ni els fars dels cotxes fins que no els teníem al damunt. Podíem resseguir tots els camins de memòria. Ningú s'estranyia, doncs, que hagi compost un cant a la boira.

Fora d'això, he volgut donar al cant una significació de l'Infern que també representa per a alguns la boira. El regne de l'Hades és emboirinat, s'ha escrit sovint; d'aquí l'enorme atractiu que amb zel guarden els múltiples paisatges, envoltats de misteri, d'una ciutat, com Londres, en una nit d'hivern, descrita des de Shakespeare fins als Mark Twain, Robert Louis Stevenson, William Blake, Virginia Wolf, James Joyce, T. S. Eliot, Arthur Conan Doyle i molts més.

Vic, ni de bon tros, té la magnitud londinenca, ni en monumentalitat ni en llegendes, però allò que ha transcendit de la seva grandesa té a veure amb la boira; si més no, amb un cert món ocult que ja es troba subjacent, per exemple, en la novel·la de Miquel Llor, *Laura a la ciutat dels Sants*, i amb Verdager, que, tot i els viatges, un fat tràgic, ocult en la boira, el va condemnar a un particular infern al final de la seva vida, i, amb més esperança, no mancada del seu singular drama, i en la poesia de Miquel Martí i Pol, el poeta de Roda de Ter, on la

boira s'entafora, densa com enlloc.

La boira, doncs, i tot allò que és envaït per la boira, amaga un mite malèfic. *Londres* és, d'alguna manera, un paisatge de l'*Infern*; ho suggereix molt bé T. S. Eliot a *The Waste Land*, amb uns versos que precedeixen, també, els dos mateixos de la *Divina Comèdia*: *...ch'i'non averei creduto / que la morte tanta n'avesse disfatta* (que mai cregut no hauria que la mort en desfés tants), que són repetits intencionadament al final del cant que presentem. Dante, de la mà de Virgili, s'introdueix a l'Infern, i veu una corrua de gent darrere una bandera onejant que són els qui s'inhibiren, que no lloaren ni maleïren Déu; el cel no els vol i l'infern els refusa. Una potent metàfora actual evocadora d'una realitat inquietant.

La meua identificació amb el cant forma part d'un estat d'autorepresentació a què estic habituat, com a cantautor. Nosaltres, els cantautors, cantem el que ens surt natural, i ho fem dins la pell d'un personatge que hem inventat en la particular dramatització de les nostres cançons.

Ara, però, m'ha arribat que la cançó m'obliga a dissoldre'm amb el poble que canta i amb la constant melodia dels cors. Si algú s'atrevis a cantar aquest cant, és possible que se li despertés el sentit del misteri de la representació sonora, a més de visual, de la boira, d'allò real i irreal que té, i d'altres estats que ens fan partícips, com en una realitat virtual, d'una cultura que es dessagna de tants oblits.

Rafael Subirachs
Barcelona, gener de 2001

LONDRES

Recitatiu: –*Mestre, qui són aquesta gent vençuda pel dolor que ara escolto?... I em respongué: –Són les ànimes tristes d'aquells que visqueren amb malaptesa sense vilipendis ni lloances. Entremesclats amb aquell cor captiu d'àngels que no foren ni rebels ni fidels de Déu, sinó que s'inhibiren...El cel els refusa... i l'infern no els admet... No tenen cap esperança de morir i la seva vida és tan execrable que envegen qualsevol altra sort... I vaig veure una bandera onejant que corria incansablement, i una multitud al darrere tan nombrosa que no hauria cregut mai que la mort en desfés tants. (L'Infern, Cant III, vs. 32-57 de la Divina Comèdia de Dante Alighieri).*

*Real o irreal,
captiva dins la boira
una aurora hivernal.*

*Ciutat irreal,
captiva dins la boira
d'una aurora d'hivern.*

*Ciutat irreal,
tothom s'amuntega a la Torre de Londres,
tants que mai cregut no hauria que la mort en desfés tants,
mort tants.*

L'autor recomana de recitar el fragment de la *Divina Comèdia* immediatament abans de l'execució del cant.

Londres

—Mestre, qui són aquesta gent vençuda pel dolor que ara escolto?

...I em respongué: —Són les ànimes tristes d'aquells que visqueren amb malaptesa sense vilipendis ni lloances. Entremesclats amb aquell cor captiu d'àngels que no foren ni rebels ni fidels de Déu, sinó que s'inhibiren... El cel els refusa... i l'infern no els admet... No tenen cap esperança de morir i la seva vida és tan execrable que envegen qualsevol altra sort... I vaig veure una bandera onejant que corria incansablement, i una multitud al darrere tan nombrosa que no hauria cregut mai que la mort en desfés tants. (L'Infern, Cant III, vs. 32-57 de la Divina Comèdia de Dante Alighieri).

Música: **Rafael Subirachs**

Andante

cresc.

Soprano

p Re - al oír - re - al, cap - ti - va dins la boi - ra u - na au - ro - ra hi - ver -

7

S

p nal. Re - al oír - re - al, cap - ti - va dins la boi - ra u - na au -

cresc.

C

p Re - al oír - re - al, cap - ti - va dins la boi - ra u - na au -

8

T

p Re - al oír - re -

13

S

ro - ra hi - ver - nal, u - na au - ro - ra hi - ver - nal.

C

ro ra hi - ver - nal, u - na au - ro - ra hi - ver - nal. *mf* Ir -

cresc.

T

8 al, cap - ti - va dins la boi - ra u - na au - ro - ra hi - ver - nal.

B

mf Re - al oír - re -

Dues obres corals

1a edició: setembre de 2001

Coberta: Ludovica Mosca, *Jardi imaginari* (A.S.P.)

© Del text *Colors*: Miquel Martí i Pol

© De la música *Colors*: Rafael Subirachs

© Del text i de la música *Londres*: Rafael Subirachs / www.subirachs.com

© DINSIC, Publicacions Musicals, S.L. - Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Imprès a: DINSIC PRINT, Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Dipòsit Legal: B-40.890-2001

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, així com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona
Telf. 93.318.06.05 - Fax 93.412.05.01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com - www.dinsic.es